

Projecte LIFE MIDMACC
Adaptant la muntanya mitjana al canvi climàtic

2ª reunió del Comitè d'actors de Catalunya

RESUM DE LES APORTACIONS

Sessió por videoconferència, 13 de novembre de 2020

COORDINACIÓ

PARTICIPANTS

Organitzat per:

Equip de facilitació:

ARC Mediación Ambiental
arc@mediacionambiental.com

ARC Mediación Ambiental procura contribuir al desenvolupament sostenible utilitzant productes de baix impacte ambiental, l'ús del transport públic i realitzant una gestió eficient dels recursos.

Seguint aquestes directrius, es recomana imprimir aquest document a doble cara, utilitzant paper 100% reciclat, post-consum i lliure de clor.

Índex

1. INTRODUCCIÓ	3
2. DESENVOLUPAMENT DE LA JORNADA	4
3. ASSISTENTS	5
PARTICIPANTS	5
ORGANITZACIÓ I SOCIS DEL PROJECTE.	6
4. PRESENTACIONS	6
5. CONTRAST DE LES MESURES D' ADAPTACIÓ	7
5.1. MESURES RELACIONADES AMB AGRICULTURA I RAMADERIA.	7
5.2. MESURES RELACIONADES AMB BOSCOS.	11
5.3. MESURES RELACIONADES AMB LA FIXACIÓ DE POBLACIÓ	14
6. PROPOSTA DE NOVES MESURES	18
6.1. PROPOSTA DE NOVES MESURES RELACIONADES AMB AGRICULTURA I RAMADERIA	18
6.2. PROPOSTA DE NOVES MESURES RELACIONADES AMB BOSCOS	19
6.3. PROPOSTA DE NOVES MESURES RELACIONADES AMB LA FIXACIÓ DE POBLACIÓ	20
7. PROPERES PASSES I AVALUACIÓ DE LA SESSIÓ	21
ANNEX 1 – AVALUACIÓ DE LA SESSIÓ	22

1. Introducció

Des del mes de juliol de 2019, s'ha posat en marxa el projecte LIFE MIDMACC, amb l'objectiu principal de promoure l'adaptació al canvi climàtic de zones marginals de muntanya mitjana a Espanya, mitjançant la implementació i seguiment de diferents mesures de gestió del paisatge, que, a més a més, milloren el desenvolupament socioeconòmic d'aquestes zones.

LIFE MIDMACC treballa a zones de muntanya a Catalunya, a l'Aragó i a La Rioja. En aquests territoris s'han implementat mesures per a gestionar el paisatge que, alhora, millorin llur desenvolupament socioeconòmic i incrementin la resiliència als impactes del canvi climàtic.

El CREAM és l'entitat de recerca que coordina el projecte, amb la participació com a socis beneficiaris de l'Instituto Pirenaico de Ecología (IPE-CSIC), l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA), l'Observatori Pirinenc de Canvi Climàtic (OPCC-CTP), l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic (OCCC), la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la Universitat de Saragossa (UNIZAR) i la Universitat de la Rioja (UR). El projecte va començar aquest estiu i té una durada de 5 anys.

A més a més, el projecte compta amb la participació de diferents actors vinculats als territoris on s'implementa, que es coordinen mitjançant la creació de 3 comitès regionals. En aquests comitès, hi ha representants del sector agrícola, ramader i forestal, de l'Administració local i autonòmica, de l'àmbit de la recerca, d'entitats ambientalistes i de la societat civil. Aquesta jornada, celebrada per videoconferència el 13 de novembre de 2020, és la segona de les reunions del comitè d'actors de Catalunya. A continuació presentem un resum dels resultats

2. Desenvolupament de la jornada

La jornada es va celebrar el dia **13 de novembre de 2020, de 10 a 13 hores**. Degut a les circumstàncies excepcionals generades per la COVID 19, la sessió es va organitzar per videoconferència a través de la plataforma Zoom.

Els objectius de la jornada eren bàsicament els següents:

- Realitzar un retorn dels resultats assolits aquest any a totes les persones i entitats implicades en el seguiment del projecte.
- Presentar de forma sintètica les projeccions climàtiques regionalitzades per a Catalunya (1971-2050) elaborades pel Servei Meteorològic de Catalunya.
- Contrastar les principals mesures d'adaptació recopilades fins avui.

Para assolir aquests objectius es va seguir el següent **ordre del dia**:

09.45 - Acollida virtual

10.00 - Benvinguda

10.05 - Breu explicació de la dinàmica.

10.10 - 1ª PART – Principals avenços del MIDMACC (35')

10.45 - 2ª PART – Escenaris climàtics regionalitzats ESCAT 2020 (15')

11.00 - 3ª PART – Workshop deliberatiu: Contrast mesures d'adaptació

11.55 - PAUSA – CAFÈ (10')

12.05 - 3ª PART – Continuació Workshop deliberatiu (25')

12.30 - 4ª PART – Proposta noves mesures (25')

12.55 – Properes passes

13.00 - Cloenda i fi de la sessió

3. Assistents

A continuació, llistem el nom de les persones assistents.

Participants

Organització / Entitat
Cap de Servei de Viticultura INCAVI
Llivins – La vinya de Llivia
Coordinador del CERM - Co-Coordinador de la Càtedra de l'Aigua, Natura i Benestar de St Hilari Sacalm
Consorci Salines - Bassegoda
ARCA Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya
DARP – OC Alt Empordà
LIFE - Polyfarming
Campus del Patrimoni Natural i Cultural - Universitat de Girona – Dep. Geografia
Escola Forestal de Sta. Coloma de Farners - Casa Xifra - DARP
Consell Regulador DO Pla de Bages
IAEDEN
Consell Comarcal de l' Alt Empordà
Consell Regulador DO Empordà
Enginyera Forestal – Alt Empordà - DARP Generalitat de Catalunya
Fundació Pau Costa – Ramats de Foc
CTFC - Grup d'Ecologia i Gestió Silvopastoral
Bodegues Família Torres

Organització i socis del projecte.

Organització
CREAF
CREAF
IRTA
IRTA
Oficina Catalana del Canvi Climàtic
Oficina Catalana del Canvi Climàtic
Equip de facilitació. ARC Mediació Ambiental
Equip de facilitació. ARC Mediació Ambiental

4. Presentacions

La sessió va arrancar amb dos presentacions. La primera a càrrec de l'equip coordinador del projecte, **Diana Pascual i Eduard Pla del CREAM**, que varen explicar els resultats assolits fins avui en el LIFE MIDMACC.

La segona la va fer en **Gabriel Borràs, de l'OCCC**, per presentar les projeccions climàtiques regionalitzades a 1km de resolució per a Catalunya (1971-2050), elaborades **pel Servei Meteorològic de Catalunya** per encàrrec de l'Oficina del Canvi Climàtic de Catalunya.

Ambdues presentacions estaran disponibles al web del projecte.

Seguidament, **Xavier Carbonell, de l'equip d'ARC Mediació Ambiental**, va fer una breu explicació sobre la dinàmica prevista i va iniciar la part deliberativa de la sessió.

5. Contrast de les mesures d'adaptació

Per part de la coordinació s'explica que un dels resultats que es busquen amb aquest projecte es el d'elaborar una Guia, amb unes directrius bàsiques i exemples cap on s'ha de dirigir l'adaptació al canvi climàtic en zones de muntanya mitjana. Aquesta guia contindrà diversos capítols. Un serà sobre vulnerabilitats, sobre les que vàrem començar a treballar a la reunió de l'any passat. En un altre capítol es volen recopilar les mesures d'adaptació que ja s'estan implementant a Catalunya, l'Aragó i La Rioja. L'objectiu és fer una valoració ambiental i socioeconòmica d'aquestes mesures amb la idea d'aprofitar els aprenentatges i suggerir millores a partir del balanç d'accions que ja estan en marxa.

Les mesures recopilades en aquesta ocasió s'han obtingut bàsicament de l'Estratègia Catalana d'Adaptació al Canvi Climàtic que just acaba ara el 2020 i d'altres de noves de les que s'ha tingut coneixement a l'OCCC que s'estan duent a terme actualment. També hi ha contribuït l'IRTA, sobre tot en les mesures relacionades amb Agricultura i el CREAM per les mesures de boscos.

5.1. Mesures relacionades amb agricultura i ramaderia.

Mesura AR1. Elaborar un **mapa de vulnerabilitats de cultius i espècies animals d'interès productiu a Catalunya** més susceptibles de patir els impactes climàtics previstos

Sense observacions

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada.

Mesura AR2. Fomentar la recerca a l'entorn de **l'impacte de l'eficiència en l'ús de l'aigua sobre la productivitat dels cultius**, siguin de reg o de secà

Sense observacions:

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada.

Mesura AR3. Restablir, conservar i millorar els ecosistemes relacionats amb l'agricultura (PDR 2014-2020)

Principals observacions:

- La mesura fa referència a molts tipus d'ajuts però voldrien saber fins a quin punt es tenen en compte els ajuts a varietats locals, més adaptades i resistents front a les varietats que imposa el mercat. Es dubte si la planificació dels ajuts per part de la UE està realment en sintonia amb la conservació d'aquestes varietats locals resistents.
- Cal caracteritzar molt bé si aquestes varietats locals són realment més resilients al canvi climàtic. El canvi climàtic genera una situació nova també per moltes varietats tradicionals fins ara adaptades al territori. No hi cap garantia de que s'adaptin a les noves condicions. Es veritat que interessa molt conservar les varietats autòctones en tot cas com a reservori de germoplasma però no podem pressuposar la seva idoneïtat en un escenari climàtic nou.
- Afegir el concepte de serveis ecosistèmics. Seria millor que fer referència purament a la millora dels ecosistemes. Es sens dubte una visió més antropocèntrica però permet també introduir per exemple els serveis culturals i altres dimensions
- Sembla que la nova política agrària comuna no incorpora aquesta sensibilitat en el grau en què possiblement els participants d'aquesta reunió voldrien. Tot i les protestes d'un sector de l'agro-indústria que retreu a la nova PAC el major pes que li dona a la millora dels ecosistemes o la provisió de serveis ecosistèmics relacionats amb l'agricultura, sembla que la nova PAC deixa al parer del seus estats membres com concretar aquestes actuacions. Sembla a més a més que el mateix Ministeri d'Agricultura no és massa procliu a forçar un canvi significatiu d'orientació dels ajuts.
- En aquest sentit l'OCCC està en contacte amb el DARP perquè els objectius operatius "aigua" i "mitigació i adaptació al canvi climàtic" puguin tenir línies d'ajut específiques a través de la PAC.

Conclusió:

- Es proposa, d'acord a les aportacions fetes, perfilar els continguts tècnics de les línies d'ajuts.

Mesura AR4. Impulsar ramats locals per a la neteja de sotabosc

Principals observacions:

- Moltes d'aquestes mesures es refereixen generalment als ramats bovins. En canvi la ramaderia tradicional a la muntanya mitjana catalana estava centrada en l'oví i el cabrum. S'haurien de buscar exemples de gestió amb bestiar menor que en principi estava més arrelat al territori amb presència de races locals com l'ovella ripollesa que tenen bona sortida al mercat.
- L'impuls als ramats locals és positiu però en aquest moment el problema és sobretot de disponibilitat de pastors. Hi ha d'haver un pas previ que potenciï la rendibilitat de l'activitat ramadera extensiva. En aquest sentit, el projecte Ramats de Foc s'orienta cap a cerca d'un valor afegit en els productes ramaders i l'impuls a la seva comercialització. Perquè la cadena funcioni, també s'han de canviar els hàbits de consum per ajudar a consolidar explotacions rendibles de ramaderia extensiva que es queden al territori. Cal incidir en el model de comercialització vinculat a consum de proximitat (circuitos curts), marques de qualitat locals, etc.
- L'impuls de nous ramats s'ha de fer mantenint un equilibri amb els cultius existents.
- En comenta que el Projecte Ramats de Foc està molt vinculat a la gestió d'incendis però es podria estendre a altres parts del territori en la línia del que promou la Plataforma per la Ramaderia Extensiva i el Pastoralisme coordinat per la Fundació Entretantos.
- Es comenta que tots aquests segells de qualitat funcionen bé si el consumidor els coneix i els sap valorar adequadament. Les marques tenen a més un cost important per tot el sistema de control i auditories que cal posar en marxa per fer-ne el seguiment.
- També cal tenir en compte la coexistència en les zones de pastura amb les poblacions d'ungulats salvatges (cérvols, cabirols, daina, etc). L'increment d'aquesta fauna també té impacte en la vinya.

Conclusió:

- Endavant amb la mesura si s'amplia a ramats de bestiar menor i la complementem amb el foment de pastors i l'increment de valor afegit dels productes ramaders.

Mesura AR5. Afavoriment de la implantació de l'**agricultura de proximitat** per tal d'aconseguir una agricultura sostenible

Principals observacions:

- Caldria concretar què volem dir amb agricultura de proximitat. És un concepte vistós però no és fàcilment aplicable. En un país petit com el nostre, part de l'agricultura i d'aquest sector primari serveix per crear una xarxa social que sobrepassa les fronteres i que pot permetre que hi hagi estabilitat a llocs tant remots com pot ser el Magreb.
- De quina distància parlem? 5 km, 100 ó 150 per accedir als productes de les terres de l'Ebre i l'Empordà, 300 km per consumir productes del Pirineu?.
- Si no acotem el concepte, pot quedar buit o donar la impressió que com ha passat amb la "sostenibilitat" sigui una manera de blanquejar el producte.
- Potser hauríem de parlar d'alimentació de proximitat en lloc d'agricultura de proximitat des del punt de vista d'adaptació al canvi climàtic.

Conclusió:

- Acotar el concepte d'agricultura de proximitat del punt de vista d'adaptació al canvi climàtic.

Mesura AR6. Promoure l'eficiència dels recursos i donar suport a la **transició a una economia baixa en carboni** i resistent al canvi climàtic en els sectors agrícola i alimentari (PDR 2014-2020)

Principals observacions:

- Cal concretar l'objectiu de millorar l'eficiència. Al ser més eficients estalviem recursos, però això no serveix de gaire si és per seguir gastant aquest estalvi.
- En definitiva l'eficiència s'ha d'orientar cap gastar menys recursos.
- Els ajuts a la mitigació que apareixen a la columna d'accions haurien d'estar relacionats a la vegada amb les pràctiques adaptatives. L'adaptació ha d'anar acompanyada, com a mínim, de no incrementar emissions. Per exemple, s'entén que cal modernitzar els regadius, perquè siguin més eficients en l'ús de l'aigua, però perd sentit que l'estalvi d'aigua aconseguit sigui per ampliar-los cap zones on s'incrementa la despesa energètica per poder regar. S'ha de tenir una visió més holística.

Conclusió:

- Millora de l'eficiència i estalvi han d'anar de la mà.

5.2. Mesures relacionades amb boscos.

Mesura B1. Elaborar **cartografia temàtica relacionada amb les vulnerabilitats dels boscos al canvi climàtic** a Catalunya i les prioritats en la seva gestió

Sense observacions:

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada.

Mesura B2. Incloure **indicadors de diversitat d'espècies en els inventaris forestals**

Principals observacions:

- Cal precisar què entenem per "diversitat d'espècies". Per exemple: parlem de riquesa específica o de diversitat? No és el mateix i no sempre va associat l'augment de la riquesa específica amb una millora de la riquesa ecològica.

Conclusió:

- Precisar de quins indicadors parlem.

Mesura B3. Fomentar **la transferència de coneixement** en el sector sobre com la gestió forestal pot esmorteir els efectes del canvi climàtic

Sense observacions:

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada.

Mesura B4. Fomentar la **planificació i gestió forestal conjunta** a diferents nivells, de cara a promoure la corresponsabilitat en la implementació de les accions d'adaptació al canvi climàtic

Principals observacions:

- La planificació forestal conjunta és una utopia. No és complicat plantejar-la sobre el paper però costa molt de concretar a la pràctica.
- Es troba un paral·lelisme amb altres planificacions forestals on tindria molt sentit implicar a tots els actors en la seva elaboració, com ara el plans cinegètics. Els caçadors són una grans actors en la configuració dels paisatges de muntanya i es considera que aquests plans cinegètics haurien d'estar al mateix nivell que els plans forestals.

Conclusió:

- Integrar més la planificació cinegètica en la planificació i gestió forestal.

Mesura B5. Inversió en actius físics (PDR 2014-2020)

Principals observacions:

- No s'entén a què es refereix l'acció al parlar de xarxes viàries per a la gestió dels boscos.
- S'aclareix que quan es donen ajuts des de l'administració per gestionar un bosc cal preveure com arribar-hi i si els accessos estan en condicions.
- També entrarien aquí les vies necessàries per la gestió dels incendis forestals i l'execució de tasques preventives.

Conclusió:

- Aclarida la mesura, no s'hi afegeix cap comentari més.

Mesura B6. Inversions en el desenvolupament de zones forestals i millora de la viabilitat dels boscos (PDR 2014-2020)

Principals observacions:

- Sembla que la mesura estigui orientada a actuacions per intervenir en el bosc en clau productiva. Es proposa que també s'incloguin en aquesta mesura les inversions necessàries per conservar rodals de bosc madur que poden servir com a punts de control i referència per poder comparar l'evolució dels boscos segons el tractament silvícola aplicat en context de canvi climàtic.

- Cal dotar de més recursos perquè les administracions públiques puguin fer un millor control i seguiment de les actuacions forestals.
- No s'acaba d'entendre l'acció que fa referència a la "Prevenició d'incendis forestals i restauració del potencial forestal". Formulada en aquests termes és massa genèrica. En alguns paisatges, els petits incendis de zones de muntanya poden ser desitjables. Tampoc s'entén què vol dir "restaurar el potencial forestal". Està suggerint d'incrementar la superfície forestal? El redactat no és clar. Algunes persones sobreentenen que aquesta acció es referia a les franges contra incendis de protecció de nuclis i cases.
- S'aclareix que dins en plans de prevenció contra incendis s'estableixen àrees estratègiques que fixen els bombers orientades a evitar que es produeixi un gran foc.
- El concepte de potencial forestal es relaciona amb una ajuts que dona l'administració per millorar una massa forestal després d'un esdeveniment excepcional com ara una calamarsada, o una plaga.

Conclusió:

- Endavant amb la mesura incloent el manteniment de rodals de boscos madurs i matisant o clarificant el redactat d'algunes de les accions.

Mesura B7. Creació de grups i organitzacions de productors (PDR 2014-2020)

Sense observacions:

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada.

Mesura B8. Fomentar les actuacions encaminades a la conservació del sòl i de les masses arbrades enfront de fenòmens extrems (especialment incendis i episodis de sequera).

Principals observacions:

- Si la conservació és funcional, ok. Si és conservació "estàtica", es plantegen dubtes. Per exemple, en relació al cicle de l'aigua, conservar la massa arbrada que tenim en aquests moments té implicacions negatives en la disponibilitat del recurs en situació d'emergència climàtica.
- La conservació funcional tindria per objectiu que la massa forestal segueixi essent operativa, però amb molts menys peus per hectàrea.

- L'administració s'hauria de posicionar més sobre l'ús d'espècies al·lòctones (avet de Douglas per exemple..).

Conclusió:

- Vincular el concepte de conservació de masses arbrades a una gestió activa /adaptativa front al canvi climàtic, apostant per potenciar els arbres autòctons.

Mesura B9. Fomentar la demanda de productes locals per estimular la gestió forestal

Principals observacions:

- Aplicar a aquesta mesura els arguments debatuts quan s'ha parlat de productes de proximitat.
- Tanmateix alertar, com s'ha fet abans, sobre el cost econòmic que hi ha al darrera de la implantació dels segells de qualitat.

Conclusió:

- Acotar l'abast del terme "producte local"

5.3. Mesures relacionades amb la fixació de població

Mesura FP1. Millorar la **viabilitat de les explotacions** i la competitivitat de tots els tipus d'agricultura en totes les regions i promoure les tecnologies agrícoles innovadores i la gestió sostenible dels boscos (PDR2014-2020)

Principals observacions:

- Generalitzar la mesura a "tots els tipus d'agricultura" i a "totes les regions" sembla una redacció políticament correcta però inespecífica. Caldria definir-ho millor i adaptar la mesura a la realitat del territori del nostre projecte
- Es recorda a més a més que molts d'aquests ajuts del PDR que van lligats als plans de millora o d'innovació estan pensats perquè els demanin grans explotacions. Un petit ramader de cabres que fa formatge en una zona de muntanya difícilment hi tindrà accés. La mesura pot ser bona però segurament no hi pot accedir tothom.

- D'altra banda també convé que les grans explotacions s'alineïn amb els objectius de mitigació i adaptació que s'estan marcant. L'avantatge és que si les grans ho fan bé, l'impacte positiu sobre el territori serà més gran i ràpidament més visible.
- Si es tracta de millores ambientals, sens dubte que convé implicar-hi petites i grans explotacions. Ara bé, sovint aquestes ajudes del PDR fomenten accions d'innovació sols a l'abast d'explotacions grans.

Conclusió:

- Concretar la mesura per l'àmbit territorial del projecte i a la tipologia d'explotacions dominant (petites i mitjanes explotacions).

Mesura FP2. Foment del relleu generacional i formació del col·lectiu de pastors

Principals observacions:

- Es suggereix ampliar les accions. Una manera de fixar els joves és acompanyar-les perquè els pastors s'orientin també cap al turisme. Això ja es fa a França i pot suposar accions formatives complementàries als pastors que els atorgui algun tipus d'acreditació i els amplii les oportunitats laborals. Potser és un camp que ja es treballa a l'escola de pastors.
- Ampliar les accions al foment de la vinya i del relleu generacional en el cas de nous viticultors, especialment on hi ha poca superfície de vinya potencialment ampliable. En algunes zones més cerealistes com el Bages, això ajudaria a diversificar la producció i a fixar gent jove al territori

Conclusió:

- Ampliar les accions. D'una banda cap a formar els pastors perquè es beneficiïn de l'activitat turística. I de l'altre cap formar viticultors en zones de poca vinya per mirar de diversificar la producció i afavorir la permanència de la gent més jove que ja té algun vincle amb el camp.

Mesura FP3. Impuls a la ramaderia extensiva

Principals observacions:

- El repte de la ramaderia extensiva és la rendibilitat. És un tipus de ramaderia que requereix força infraestructures (tancats, mànegues, naus, abeuradors) per tal de tenir controlats els animals. Molt exigent en dedicació de temps. Hi

ha per tant aspectes estructurals que dificulten el relleu generacional d'aquest tipus d'explotacions.

- Des de l'Administració es recorda que sovint tenen bastants problemes amb els Ajuntaments per legalitzar els coberts. És un tema força delicat.
- S'ajunten també les dificultats d'accés als ajuts en els casos d'explotacions petites, que perden capacitat econòmica i ja els costa fer un salt productiu que resulti atractiu pels joves i amb poca perspectiva de futur.
- La incorporació dels joves com a pastors necessita un esforç renovat. Les escoles de pastors han ajudat però molts, un cop es posen a treballar segueixen tenint moltes dificultats per viure dignament com a pastor.
- Cal millorar paral·lelament més coses: accés a pastures, foment del consum dels productes ramaders..etc. Confirmar reflexions que s'han anat fent al llarg de la sessió.
- També projectes com aquest han de servir per aturar algunes iniciatives de ramaderia intensiva de gran impacte sobre els aqüífers.
- Els ajuts als escorxadors de petita capacitat poden ser molt útils pels ramaders que fan venda directa a través de carnisseries pròpies.
- Per la ramaderia extensiva no cal pensar només en races locals. El boví pot ser de l'Albera però també pot ser una Gascona o una Oubrac que també van molt bé per desbrossar i com a bestiar extensiu.

Conclusió:

- Ampliar la mesura als altres aspectes estructurals necessaris per fer rendible aquest tipus de ramaderia.

Mesura FP4. Promoure la **inclusió social, la reducció de la pobresa i el desenvolupament econòmic** a les zones rurals (PDR 2014-2020)

Sense observacions:

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada.

Mesura FP5. Reforçar el suport a la innovació, a la transferència i als mercats de productes forestals locals i de forma sostenible

Principals observacions:

- S'insisteix en la importància de definir molt bé els conceptes de proximitat i sostenibilitat.

Conclusió:

- Acotar molt bé l'abast del concepte "producte local" i "sostenible".

Mesura FP6. Garantir la cohesió territorial, la igualtat d'oportunitats arreu del país, l'impuls del teixit econòmic arreu del territori i el foment del progrés econòmic i social

Principals observacions:

- Les mesures FP4 i FP6 es podrien ajuntar.
- La fibra òptica és un dels molts possibles aspectes a millorar si es vol afavorir la cohesió territorial.
- També es podria incloure als POUMs el tema dels coberts pel bestiar i deixaria de ser font de conflicte.

Conclusió:

- Es manté la mesura com està plantejada. Mirar d'unir-la a la FP4.

Mesura FP7. Millora en la connectivitat interna dels territoris de muntanya i en la qualitat de vida dels seus habitants

Principals observacions:

- Afegir en aquest apartat els temes de regulació de l'accés. És un tema important i de molta d'actualitat (per les molèsties que pugui ocasionar o l'increment de risc d'incendis forestals que comporta).

Conclusió:

- Incloure el tema de la regulació de l'accés.

6. Proposta de noves mesures

6.1. Proposta de noves mesures relacionades amb agricultura i ramaderia

1. Integrar en conjunt la gestió de l'agricultura, la ramaderia i els boscos.

Cal fer una lectura més global a totes les escales territorials amb l'objectiu de coordinar de forma més integral la gestió dels espais agro-pastorals i forestals, sovint tractats de forma inconnexa i separada. En aquest sentit, es fa referència al projecte "Polyfarming", exemple d'integració entre l'espai forestal i l'agrari a escala finca (Les Planeses).

2. Dins d'aquest plantejament de nou model territorial, analitzar bé on és més efectiu fer els tràmits per obtenir els drets de plantació de vinya.

Generar un nou model territorial depèn de lleis diverses. Guanyar superfície al bosc per plantar vinyes, no és tan fàcil com si fos per plantar civada, ja que en el cas de la vinya la seva extensió ve limitada pels drets de plantació fixats per la UE. Per això, s'hauria d'estudiar molt bé on és més efectiu fer els tràmits corresponents per aconseguir aquests canvis d'orientació en l'ocupació del sòl si es consideren escaients.

3. Orientar els ajuts del PDR al desenvolupament i a la innovació

Es tractaria de demanar que els ajuts de desenvolupament s'orientin realment al desenvolupament i a la innovació, ja que en general, la majoria d'ajuts s'orienten a pal·liar algunes mancances o mantenir orientacions productives tradicionals.

4. Analitzar les interaccions i claus per compatibilitzar la coexistència entre fauna salvatge i cultius.

Respecte a la fauna salvatge i els cultius, es planteja que s'analitzin a fons les seves interaccions i les claus per fer possible la seva coexistència.

5. Estudiar l'impacte de les actuacions del projecte LIFE MIDMACC sobre la biodiversitat (la del sòl i la superficial).

En relació als assaigs que s'estan fent dins del projecte, es proposa que s'estudii l'impacte de les diferents actuacions sobre la biodiversitat microbiològica del sòl i sobre la biodiversitat superficial de la vegetació.

6. Analitzar l'impacte econòmic de l'establiment de marques i segells de qualitat.

A l'hora d'establir i fomentar marques i segells de qualitat, s'hauria d'avaluar l'impacte econòmic real que suposa aquest canvi.

6.2. Proposta de noves mesures relacionades amb boscos

1. Afavorir els boscos madurs i fer un seguiment de la seva evolució.

Cal fomentar la conservació i manteniment dels boscos madurs, especialment com a sentinelles del canvi global i climàtic. Es proposa fer-ne un seguiment sistemàtic de com van evolucionant en el temps.

2. Ampliar el llistat de mesures orientades a la prevenció dels incendis forestals, incorporant les promogudes per altres administracions.

Hi ha un gran llistat de mesures orientades a la prevenció dels incendis forestals, més enllà de les recollides inicialment en el projecte. Es recorda que també hi ha ajuts dirigits als particulars, i diverses accions promogudes per les diputacions i pels ajuntaments.

3. Fer una anàlisi (amb mirada crítica) d'alguns conceptes aparentment unívocs que poden tenir diferents lectures segons la mirada o la font (com ara la certificació forestal, l'índex de biodiversitat, etc...).

Per exemple s'haurien d'analitzar, amb una mirada crítica, els diferents sistemes i models de certificació forestal, per discriminar quin és el que s'ajusta als objectius finals que busquem en la gestió forestal d'un bosc. El mateix passa amb l'índex de biodiversitat. Segons com s'apliqui pot contenir moltes coses o quedar-se casi buit de continguts.

4. Matisar alguns aspectes sobre els ajuts adreçats al foment de la biomassa.

És important que les línies d'ajuts adreçades al foment de la biomassa incorporin algun requisit que obligui al beneficiari a descriure l'origen i la manera d'obtenció d'aquesta biomassa, especialment quan és després d'un foc o d'altres episodis excepcionals que han afectat a la massa forestal.

5. Promoure la recuperació d'elements del patrimoni i del paisatge rural, pel seu paper preventiu davant d'una pertorbació.

Es tractaria de recuperar elements del patrimoni cultural i rural (com ara les parets de pedra seca), ja que poden jugar un paper preventiu important davant d'una pertorbació i sovint són refugi de biodiversitat.

6. Reforçar i visibilitzar amb èmfasi la importància cabdal del sòl forestal en tots els processos d'adaptació.

La importància cabdal del sòl forestal en escenaris de canvi climàtic és menystinguda i no sempre queda reflectida amb prou èmfasi.

7. Harmonitzar les guies existents referides a l'adaptació al canvi climàtic.

Actualment es comença a disposar d'una gran quantitat de guies referides a l'adaptació al canvi climàtic (guies de bones pràctiques, p.ex.). Caldria harmonitzar-les per facilitar l'accés d'aquest tipus d'informació al destinatari final. O canviar cap a un format diferent i més atractiu.

6.3. Proposta de noves mesures relacionades amb la fixació de població

1. Impulsar la creació d'agències que facilitin les tasques burocràtiques als petits productors agroalimentaris, per tal que puguin accedir als ajuts.

Durant els debats previs s'ha remarcat que els ajuts van adreçats majoritàriament a les grans explotacions. Això, juntament amb l'excés de burocràcia fa que ls petits productors tinguin grans dificultats per poder-hi accedir. Per això, es proposa crear petites agències per facilitar les tasques burocràtiques als petits productors. D'altra banda, s'explica que aquests ajuts moltes vegades no tenen en compte les especificitats de les explotacions de muntanya.

2. Instar a l'administració que garanteixi, amb fórmules alternatives, l'accés als serveis energètics, aigua i internet d'alta velocitat a la població disseminada.

La fibra òptica, per raons de cost-eficàcia, oblida a la població disseminada. Caldria una aposta des del sector públic per arribar a aquests llocs, amb fórmules alternatives, tant en termes energètics (autoproducció energètica), aigua, com en aquest cas accés a internet d'alta velocitat (per satèl·lit).

3. Acompanyar a les persones que volen implementar una activitat als territoris rurals, durant tot el seu cicle de vida.

A partir d'un exemple (l'espai test, de l'entitat ARCA), es proposa que hi hagi un acompanyament, durant tot el cicle de vida de les persones que volen implementar una activitat al territori. És important fer-ho durant tot el cicle de vida, ja que les necessitats aniran canviant amb el pas del temps.

4. Ampliar el ventall d'activitats a desenvolupar pels pastors, per tal de fer més atractiva aquesta feina.

Es parla que a França, els pastors han incorporat altres aspectes relacionats amb altres sectors (com el turisme) dins de la seva activitat. Això incrementa les seves oportunitats laborals i pot fer la feina més atractiva.

7. Properes passes i avaluació de la sessió

Des de la coordinació agraeixen a tothom la seva participació i tots els comentaris i informació facilitada. Serà molt útil de cara a seguir alimentant el projecte i els continguts de la futura guia d'adaptació.

També animen a les persones presents a assistir a la propera trobada del Grup de Treball Supra-Regional amb representants d'Aragó, La Rioja i Catalunya.

Expliquen que properament es remetrà a les persones participants un resum de les seves aportacions en aquesta jornada.

Abans de tancar la sessió es convida als participants a omplir un formulari d'avaluació de la sessió. Els resultats mostren un alt grau de satisfacció i de ganes de seguir participant. El detall de les puntuacions es presenta a l'Annex 1.

13 de novembre de 2020

Annex 1 – Avaluació de la sessió

